

Tijdens de bestuursperiode 2014-2019 maakte de Vlaamse regering werk van een afslanking van de Vlaamse provincies. Dat resulteerde er onder meer in dat de provincies sedert 1 januari 2018 enkel nog bevoegd bleven voor de grondgebonden materies en niet langer voor persoonsgebonden materies als welzijn, cultuur, jeugd en sport. Onderwijs vormt daarop de enige uitzondering.

Deze hervorming noopt de provincies ertoe zich volop te concentreren op de hen toebedeelde kerntaken. De 'bestuurlijke rust', die hen door Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Bart Somers wordt vooropgesteld in zijn beleidsnota 'Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid' 2019-2024, biedt de Vlaamse provincies alvast de mogelijkheden om die focus ten volle uit te diepen.

De provinciebesturen nemen daarbij in de eerste plaats een rol op in de bovenlokale taakbeartiging. Een rol die hen in artikel 2 van het Provinciedecreet expliciet wordt toebedeeld. Er wordt daarbij gestipuleerd dat de taakbeartiging bovenlokaal is wanneer ze aangelegenheden van gemeentelijk belang overstijgt, streekgericht blijft en gericht is op realisaties binnen de grenzen van het grondgebied van de provincie. Het maakt dat het provinciebestuur actief aan de slag is op een aantal strategische domeinen zoals bv. de energietransitie en ruimtelijke herverdelingsvraagstukken. De rechtstreeks verkozen provincieraad geeft het provinciebestuur ook voldoende democratische legitimiteit om deze taken op te nemen.

Omwille van schaalvoordelen, het zoeken naar betere dienstverlening voor hun burgers, efficiëntiewinsten,... zoeken gemeentebesturen voor een aantal van de taken die aan hen zijn toevertrouwd evenwel ook naar oplossingen die de gemeentegrenzen overschrijden. Het resulteerde de voorbije decennia in talloze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Op 9 oktober jl. startte de Vlaamse regering – met de goedkeuring van een kadernota – een proces van regiovorming van onderuit. De oefening wil zoeken naar coherente verbanden waarbinnen alle intergemeentelijke samenwerkingsverbanden hun plaats vinden, teneinde bestuurlijke verrommeling tegen te gaan. De gemeentebesturen staan centraal in dit proces, met de burgemeesters al spilfiguur. Voor de provinciebesturen is vooralsnog geen rol weggelegd.

Het provinciebestuur is niettemin vandaag reeds een belangrijke partner voor diverse intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. In de toekomst zou dat partnerschap ook kunnen worden uitgeoefend met de onderscheiden regio's.

De provincie heeft bijvoorbeeld een uitgebreid ondersteuningsaanbod voor lokale besturen dat ook op subregionaal niveau kan worden ingezet. We ondersteunen hierbij de regio's bij het maken van beleidskeuzes en de uitvoering hiervan. Het detailhandelbeleid is daarvan een goed voorbeeld.

Inzake gebiedsgerichte werking bouwde het provinciebestuur heel wat expertise op (zie bv. ook het recent nog door deputatie én Vlaamse regering goedgekeurde T.OP Dender) waarbij vandaag telkenmale een samenwerking wordt aangegaan met verschillende gemeentebesturen.

De provincie wordt overigens vaak als een neutrale partner gezien die resultaatgericht kan bemiddelen tussen gemeenten onderling en/of tussen steden en meer landelijke randgemeenten. Dit al of niet in combinatie met de betrokkenheid van Vlaamse gedeconcentreerde diensten die vanuit hun sectoriele insteken vertrekken.

De provinciebesturen beschikken vandaag als streekactor dus over een schat aan expertise en ervaring in proces- en projectbegeleiding om op bovenlokaal gebied de neuzen in dezelfde richting te doen bewegen. Ze staan daarenboven ook in voor de omzetting in concrete acties in de beleidsuitvoering. Ze hebben niet alleen de ambtelijke expertise en mankracht maar hebben ook een democratisch verkozen politiek bestuur dat nabij genoeg is om de situatie ten velde goed te kunnen

inschatten en enerzijds samenwerkingsacties te ondersteunen en anderzijds de huidige verrommeling van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden te helpen tegengaan.

De democratische controle van een deputatie en provincieraad en de schaal van de provincies maakt dat zij expertise kunnen ontwikkelen en deze toch ook kunnen koppelen aan een geïntegreerde interne en externe werking.

De bestuurskracht en de kwaliteit van de verschillende regio's, kan in heel wat thema's in de toekomst dus zeker geschraagd worden met ondersteuning vanuit de provinciale expertise. Wellicht helpt dat ook de creatie van bijkomende bestuursniveaus te vermijden, wat met name het opzet is van de kadernota.

We zien vandaag vanuit de bestuurlijke praktijk van de provincie echter ook dat wij vele initiatieven nemen om aan uitdagingen tegemoet te komen die niet vallen binnen de voorgestelde referentieregio's. De aanleg van bovenlokale fietspaden gaat vaak over deze grenzen, uiteraard vraagt een integraal waterbeleid een aanpak over een gans stroomgebied, zitten niet alle gebiedsgerichte programma's binnen deze omschrijvingen, toeristische regio's en regionale landschappen volgen de grenzen van de referentieregio's niet, ...

In de praktijk zijn er vele gedifferentieerde schalen nodig om naargelang de problemen die zich stellen goede gebiedsgerichte oplossingen te bieden. De provincies zijn het gewoon om met deze differentiatie binnen hun grondgebied met terreinkennis om te gaan en hiermee bovenlokaal te werken. Evenwel is nog niet direct duidelijk hoe deze differentiatie zich verhoudt tot het verhaal van de referentieregio's.

Omwille van deze redenen vragen wij om met ons het gesprek te willen aangaan over de wijze waarop de partnerschappen tussen provinciebestuur enerzijds en de regio's anderzijds in de toekomst vorm kunnen en zullen worden gegeven. Het lijkt ons daarbij bovendien wenselijk een kader te schetsen voor die projecten en samenwerkingen in gebiedsomschrijvingen die niet samenvallen met de referentieregio's.